

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The version of the following full text has not yet been defined or was untraceable and may differ from the publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/46873>

Please be advised that this information was generated on 2021-09-28 and may be subject to change.

Lokale invloed bij keuze burgemeester is een farce

Uit 'affaire' Doetinchem blijkt dat machtsverhoudingen in bestuurlijk Nederland weinig zijn veranderd

De inbreng van de lokale bevolking bij burgemeestersbenoemingen is nog net zo minimaal als 150 jaar geleden, is de mening van .

Michiel S. de Vries

Margreet Horselenberg wordt burgemeester van Lelystad. Verbazing alom want ze was net herbenoemd tot burgemeester van Doetinchem, na de herindeling aldaar. Dit proces zegt veel over de machtsverhoudingen in bestuurlijk Nederland.

De benoeming van mevrouw Horselenberg in Doetinchem was moeizaam. Een nachtenlange vergadering resulteerde, via een nipt gewonnen stemming, tot haar herbenoeming, maar ook tot een ernstig conflict in de gemeenteraad. Zij had de herbenoeming te danken aan twee leden van de PvdA die tegen de fractiediscipline gingen. De PvdA fractieleider, Wubbels, had namelijk een probleem met de herbenoeming van mevrouw Horselenberg en wilde die tegenhouden.

Het vervolg is bekend. Ruzie binnen de PvdA en de twee afvalligen stapten uit de fractie. Daardoor wist het Doetinchemse college van burgemeester en wethouders zich niet langer gesteund door een meerderheid in de raad, en de verwachting alom was dat de lokale politiek tot de gemeenteraadsverkiezingen van 2010 vleugellam zou zijn. In ieder geval leek het een kwestie van tijd voor een nieuwe crisis zou ontstaan.

De affaire schetst enerzijds het belang van zorgvuldige procedures. Uit alles blijkt dat het daaraan nogal geschort heeft. De gemeenteraad wilde een open procedure, wat op zich al genoeg zei over hun mening over het functioneren van de burgemeester. Die open procedure zou er komen, maar uiteindelijk kreeg de raad alleen de interne kandidaat voorgeschoteld. Volgens de commissaris van de koningin waren er geen andere belangstellenden. Uit allerlei informatie die later bekend werd, bleek dat aan zulke mensen was verteld dat solliciteren geen zin had, omdat de kandidaat al vast stond.

Het is alsof ik met mijn dochters monopolie aan het spelen ben. Zij proberen altijd om gedurende het spel de regels nog te veranderen. 'Nee hoor, je mag alleen kaartjes ruilen als alle straten verkocht zijn.' Dat aanpassen van de regels wordt uiteraard alleen dan gedaan op het moment dat het in hun belang is, maar het argument is dat dit altijd al mocht en het gevolg is dat op den duur je de lust vergaat om het spel door te spelen, omdat het een ruzieachtige sfeer met zich meebrengt. Zulke problemen zijn te voorkomen door vooraf de regels vast te stellen en je daaraan te houden. Dat geldt ook voor de gemeente Doetinchem.

Maar de vraag is of hier de gemeentelijke politici op moeten worden aangesproken. Want als de ontwikkelingen iets duidelijk maken, dan is het wel dat de lokale inbreng bij

burgemeestersbenoemingen een farce is. Dat geldt in dit geval niet alleen voor Doetinchem, maar ook voor Lelystad. Daar was naar aanleiding van de burgemeestersvacature een werkgroep ingesteld en een profielschets voor de te benoemen burgemeester gemaakt. Ook de bevolking van Lelystad werd erbij betrokken. Er werd een discussieavond georganiseerd over de eigenschappen die de nieuwe burgemeester moest hebben. Zo konden de inwoners hun eigen ideeën inbrengen over de profielschets van de nieuwe burgemeester. Er werd zelfs gedacht aan een raadgevend referendum over de definitieve keuze tussen kandidaten. Op 21 oktober waren er daar 18 kandidaten voor de burgemeesterspost.

Ik vraag mij af of mevrouw Horselenberg daar toen al een van was. En ik vraag mij nog veel meer af hoe de mensen in Lelystad die daar energie in hebben gestoken nu over deze benoeming denken. Als zij het idee hebben dat hier iets regentesks is gebeurd, namelijk het droppen van een kandidaat van bovenaf, omdat daarmee een probleem van een andere gemeente wordt weggenomen, terwijl hen het idee werd gegeven dat ze mee mochten praten, lijkt mij dat niet onredelijk. Dat is slecht voor de lokale democratie, want je krabt je als inwoner nog wel een paar keer achter de oren voordat je weer laat verleiden om aan zo'n bedenkelijk spelletje mee te doen.

Bovendien kan men zich afvragen of het probleem in die andere gemeente, Doetinchem, wel is weggenomen. De gedachtegang bij de Gelderse en landelijke bestuurders zal als volgt zijn geweest. In Doetinchem bestaat een probleem. De oorzaak daarvan ligt in de burgemeestersbenoeming. Laten we die oorzaak wegnemen. Dan verdwijnt het probleem. Het lijkt op het eerste gezicht een elegante oplossing. Maar hier is het nog maar de vraag of dit voldoende zal zijn. De persoonlijke verhoudingen in de raad zijn nog steeds verre van optimaal en aan de situatie dat de wethouders we kunnen op dit moment niet meer spreken van BW slechts de steun hebben van een minderheid in de gemeenteraad is niets veranderd. Het moet nu afgelopen zijn met het gekissebis, zo werd gezegd, maar dat lijkt mij vooralsnog onwaarschijnlijk. Daarvoor moeten meer hoofdrolspelers worden weggepromoveerd.

De conclusie kan niet anders zijn dan dat er voor Doetinchem nog slechts een deeloplossing is bewerkstelligd. De meer algemene les is dat uit deze affaire blijkt dat ondanks de bestuurlijke vernieuwing van de afgelopen jaren, aan de machtsverhoudingen in bestuurlijk Nederland nog maar weinig is veranderd en dat de inbreng van de lokale bevolking en zelfs die van gemeentelijke bestuurders bij burgemeestersbenoemingen nog net zo minimaal is als 150 jaar geleden.

Prof. dr. M.S. de Vries is als bestuurskundige verbonden aan de Radboud Universiteit Nijmegen.